

Гострими є проблеми, які виникають у сфері фізичного здоров'я і особливо психологічного та психічного здоров'я. Багатьом людям важко адаптуватися до прискореного ритму сучасного життя, і це проявляється збільшенням психічних захворювань і неврозів, самогубств і наркоманії. Сплеск сексуальності, зростання розлучень і злочинності – теж наслідок розвитку технологізованого суспільства. За рахунок збільшення кількості людей похилого віку спостерігається також зростання хронічних захворювань.

Список використаних джерел

1. Соціальний захист населення на сучасному етапі: стан і проблеми в Україні / І.І. Смирнова, О.Ю. Лихошва, Н.В. Рак, Л.А. Горієва. *Економічний вісник Донбасу*. 2020. № 3 (61). С. 205–212.

2. Rickenbach W. Problemes et tendances du travail social en Suisse et dans le monde. URL: https://international-review.icrc.org/sites/default/files/S0035336100133556_a.pdf

Галина Лещук

*доцент кафедри соціальної роботи
та менеджменту соціокультурної діяльності
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль*

Марія Романів,

*студентка 4 курсу ОПП «Соціальна робота»
Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль*

АНТИДИСКРИМІНАЦІЙНИЙ ПІДХІД У РОБОТІ З ВРАЗЛИВИМИ КАТЕГОРІЯМИ НАСЕЛЕННЯ

У статті обґрунтовано необхідність розробки антидискримінаційного законодавства на міжнародному всеосяжному рівні. Розкриті завдання анти дискримінаційного законодавства. Описані основні форми дискримінації.

Ключові слова: антидискримінаційний підхід, вразливі категорії населення, анти дискримінаційне законодавство, форми дискримінації.

Антидискримінаційна теорія приділяє велику увагу питанням боротьби проти будь-яких форм дискримінації. З 1990-х років все частіше лунають заклики до прийняття всеосяжного антидискримінаційного законодавства. У деяких країнах цей рух вже досяг успіхів, в інших боротьба продовжується. Цей реформаторський рух за антидискримінаційне законодавство, який очолює як громадянське суспільство, так і уряди багатьох країн є визнанням того, що там, де існує дискримінація, рівність неможлива і що ми не можемо ліквідувати дискримінацію без прийняття, забезпечення виконання та здійснення ефективних законів [3].

Всеосяжне антидискримінаційне законодавство реалізує міжнародно-правові зобов'язання держав щодо забезпечення рівності усіх категорій населення. Воно являє собою національну правову базу, яка необхідна для визначення різних форм дискримінації, встановлення персональної та матеріальної сфер впливу прав на рівність та недискримінацію та забезпечення ефективних засобів правового захисту та процесуальних гарантій, необхідних для надання потерпілим доступу до правосуддя. Воно також встановлює в законодавчому порядку обов'язки уповноважених інституцій та осіб щодо ліквідації дискримінації, боротьби із упередженнями, стереотипами та стигматизацією та відстоювання рівності. Крім встановлення правових норм та опису наслідків порушення прав, закон виконує безліч інших функцій. Він відображає наші цінності, формулює наші норми та очікування. Належна правова база робить наш світ кращим і, навпаки, поганий закон чи закон, що залишає прогалини у захисті, може погіршити соціальну ситуацію в державі. Антидискримінаційне законодавство сприятиме позитивним змінам, поглиблюючи розуміння проблеми дискримінації, спонукаючи до дій щодо її попередження та зрештою зміцнюючи суспільне прагнення до її ліквідації.

Люди, які стикаються з дискримінацією, отримують інструменти для анти дискримінаційної практики та забезпечення правового захисту від заподіяної їм шкоди. Уповноважені інституції вводять процедури, що перешкоджають дискримінаційним діям, анти дискримінаційній політиці та практиці. Згодом ці зміни можуть підвищити рівень представленості маргіналізованих груп та розуміння їх проблем у суспільстві і таким чином сприяти змінам у суспільній поведінці та укріпленні андискримінаційних соціальних норм.

Крім того, антидискримінаційне законодавство вимагає впровадження механізмів здійснення заходів щодо забезпечення рівності вразливих груп громадян та формує для цього правову основу. Наприклад, компетентні органи працюють над створенням громадського простору, доступного для осіб з інвалідністю, порушеннями рухової активності та сенсорними розладами; роботодавці виявляють диспропорції у складі найманих працівників та активізують розширення участі представників національних чи етнічних, релігійних та мовних меншин та інших груп, які зазнають дискримінації; уряди приймають державні просвітницькі програми, спрямовані на викорінення забобонів, стереотипів та стигматизації і цей перелік можна продовжити [2].

Заборона дискримінації поширюється на всі форми дискримінації. Вона охоплює кожен з наведених нижче форм забороненої поведінки:

- Пряма дискримінація відбувається у тих випадках, коли поводження з однією особою є менш рівним порівняно з тим, яким є, було чи буде поводження з іншою особою, яка перебуває в схожій ситуації; або коли особа зазнає утисків на підставі однієї або кількох ознак дискримінації.
- Непряма дискримінація відбувається, коли будь-яке положення, критерій чи практика будуть непропорційно негативно впливати на осіб, які мають статус або ознаку, які можуть стати підставою для дискримінації.

- Утиск за якоюсь ознакою відбувається у разі небажаної поведінки, зумовленої будь-якою підставою для дискримінації, мета чи наслідок якої полягає в утиску гідності особи та створенні ворожої, принизливої, образливої чи агресивної обстановки.
- Розумне підлаштування означає необхідні та відповідні зміни або коригування або підтримку з метою забезпечення реалізації прав особи або здійснення їх нарівні з іншими правами та свободами людини та рівноправної участі у будь-якій сфері життя, що регулюється законом. Відмова у розумному підлаштуванні є однією з форм дискримінації.
- Забезпечення доступності є проактивним системним обов'язком, який вимагає введення та здійснення заходів, необхідних для забезпечення рівного доступу до фізичного середовища, транспорту, інформації та засобів зв'язку, місця роботи, установ освіти та охорони здоров'я та інших об'єктів і послуг, відкритих або наданих для населення загалом. Держава зобов'язана забезпечити доступність у всіх сферах життя. Недотримання стандартів доступності є однією із форм забороненої поведінки [1].

Список використаних джерел

1. Актуальні проблеми сучасної соціології і соціальної роботи та професійної підготовки фахівців: антидискримінаційна теорія і практика: Матеріали доповідей та повідомлень Міжнародної наукової конференції (м. Ужгород, 14 вересня 2018 року) / За ред. І. В. Козубовської, Ф. Ф. Шандора. Ужгород: РІК-У, 2018. 124 с.
2. Защита прав меньшинств. Практическое руководство по разработке всеобъемлющего антидискриминационного законодательства. Нью-Йорк и Женева, 2024. 225 с.
3. СемигінаТ. *Сучасна соціальна робота*. К.: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2020. 275 с.

Галина Лещук
*доцент кафедри соціальної роботи
та менеджменту соціокультурної діяльності
Тернопільський національний педагогічний*